XVII a. pirmąja puse.

Kasinėjant senkapį, rasta nemažai atsitiktinių radinių, žymiai ankstesnių už išlikusius kapuose. Jie dauglausia rasti tiriant kalvos šlaitus. Surinkti 5 įmoviniai kirviai, 5 nedideli geležiniai dalgeliai, 5 įmoviniai ietigaliai, taip pat žalvarinė profiliuota segė ir pasaginės emaliuotos segės ataugėlė (?)[1], 5 juostinės apyrankės ir dviejų fragmentėliai (dvi jų puoštos akučių ornamentu).

Visi šie radiniai rodo, kad čia žmonės buvo laidojami ir II–III a. Tai patvirtina ir rastieji visose perkasose didesni ir mažesni akmenys, kurie tikriausiai yra iš suardytų pilkapių akmenų vainikų.

## PAKRITIŽIO (PANEVĖŽIO RAJ.) SENKAPIO TYRINĖJIMAI 1975 METAIS

Juozas Markelevičius

MMT žvalgomoji archeologinė ekspedicija Panevėžio rajone 1975 m. aplankė Raguvos vidurinę mokyklą, kurioje kraštotyrininkų sukaupta nemažai archeologinių radinių. Čia pateko ir keletas radinių iš Pakritižio (Paliepių) kaimo. Senkapis į archeologijos paminklų sąrašą neįrašytas. Talkininkaujami Raguvos vidurinės mokyklos moksleivių, iškasėme kelias bandomąsias perkasas[2], norėdami patikrinti, ar likę dar šioje kalvelėje kapų ir kokio jie laikotarpio.

---

[1] Panaši į "Lietuvos archeologijos bruožų" pav. 152 segės ataugėles.

[2] Ю. Маркелевичюс, М. Пачеса, Новые погребальные памятники в Паневежском районе, - АО 1975 года, М., 1976, с. 438-439.

Kalvelė yra tarp pelkių, apie 1 km į PR nuo Raguvos, apie 200 m į V nuo plento Panevėžys–Ukmergė. Ji apie 50 m skersmens ir 1,5 m aukščio. Kalvelėje buvo ištirtos 3 perkasos (12x1, 11x1, 24x1 m).

I ir II perkasose sveikų kapų neaptikta. Žemė čia ne vieną kartą perkasta iki 1 m gylio. Joje rasta nemažai atsitiktinių radinių: apskritinių segių, ietigalis, 2 akmeniniai galąstuvėliai, skiltuvų, kirvis, peilių, vinių ir kt.

III perkasoje, kalvelės PV pakraštyje, aptikti 6 apardyti kapai. Penkiuose kapuose mirusieji palaidoti 0,6–0,8 m gylyje, galvomis į V, kape Nr. 6 – į PV, prie šonų arba ant dubens padėtomis rankomis. Kapuose Nr. 2, 4, 6 palaidoti vyrai, kape Nr. 5 – moteris, kapuose Nr. 1, 3 palaidotųjų lytis nenustatyta.

Iš kapuose rastų daiktų paminėtini geležiniai peiliai, skiltuvai, žalvariniai pinta priekine dalimi žiedai, žalvarinės apskritos segės, žalvarinės ir geležinės diržų sagtys, smiltainio verpstukai, žalvarinis auskaras (?), puodų šukės ir vienas sveikas puodas. Iš rečiau randamų įkapių reikia paminėti pasaginę plačiu liežuvėliu segę (kapas Nr. 6), sidabrinę monetą.

Vienas įdomiausių kapų yra Nr. 4. Vyras palaidotas galva į V, aukštielninkas, prie šonų priglaustomis rankomis, ištiestomis kojomis. Mirusiajam gale kojų pastatytas puodas su anglimis ir pelenais. Puodo dugne rasti 3 kauliukai. Puodas neaukštas, juodos spalvos, smarkiai išgaubtais šonais, prie kaklelio jis ornamentuotas įkirstais įstrižais brūkšneliais. Ant dešinės rankos piršto užmautas žalvarinis žiedas pinta priekine dalimi, juosmens srityje dešinėje pusėje ir prie dešinės kojos kulno rastos 2 apvalios žalvarinės grandelės, krūtinės kairėje pusėje – geležinis smeigtukas – yla (?), po kairiu šlaunik-

kauliu prie dubens iš odos, tošies ir audinio padaryta dėžutė.

Senkapyje rasta gana daug molinių puodų šukių. Puodai buvę ornamentuoti horizontalių griovelių, keturgubos bangos, rombų, įstrižų brūkšnelių ornamentais arba visai neornamentuoti.

Pagal radinius senkapį tenka datuoti XIV-XV a. Didžioji senkapio dalis jau sunaikinta kasinėtojų mėgėjų, bet, be abejo, kalvelėje yra likę ir sveikų kapų, todėl senkapis paimtas į kultūros paminklų apskaitą.

## VEMBUTŲ SENKAPIS

Vitas Valatka

Telšių kraštotyros muziejus 1975 m. birželio mėn. 11 d. pravedė bandomuosius kasinėjimus Telšių raj., Viešvėnų ap., Vembutų kaimo bevardėje kalvoje, esančioje 500 m į Š nuo Koplyčkalnio, kuris žinomas kaip XVII a. senkapis ir laikomas vietinės reikšmės archeologiniu paminklu.

Kalva apie 50-60 m skersmens. Jos R kraštas status skardis, o kiti šlaitai - nuolaidūs. Visa kalva ariama. Kalvos R pakraštyje prie pat skardžio krašto iškasta 2x10 m perkasa, aptikti 5 kapai. 50 cm gylyje užtikti vaiko griaučiai, galva į P, jokių radinių nebuvo.

Kapas Nr. 2 buvo 85 cm gylyje. Karste rasti griaučiai pusiau kniūpsčioje padėtyje, galva į P. Prie griaučių rasti du geležiniai peiliukai, žiestas, puoštas banguotu ornamentu puodas ir išplatintu viršumi, užkeistais galais žalvarinis žiedas.

Kape Nr. 3 113 cm gylyje atsidengė moters griaučiai. Lavonas buvęs paguldytas kniūpsčias, galva į R. Prie pakaušio buvo padėta